ملی شدن صنعت نفت، مدیون قیام آیت‌ا...

تهدید آیت‌ا... کاشانی به صدور حکم جهاد در قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱، چگونه موجب بازگشت دکتر مصدق و تداوم نهضت شد؟

جواد نوائیان رودسری– دکتر مصدق، پس از استعفای ناگهانی در ۲۵ تیرماه سال ۱۳۳۱، به این دلیل که شاه حاضر نشد پست وزارت جنگ را همراه با نخست وزیری به او بسپارد، عملاً نشان داد که به تنهایی قادر نیست در معرکه پرجدال با دربار و نمایندگان وابسته به انگلیس دوام بیاورد. هرچند دکتر مصدق نقش به سزایی در نهضت ملی شدن صنعت نفت داشت اما استعفای او، بدون هماهنگی با سران نهضت و حتی دوستان خودش در جبهه ملی صورت گرفت و آن‌چه در این میان به خطر افتاد، ثمره تلاش‌های مجدّانه ملت برای قطع دست استعمار از ثروت‌های خدادادی مملکتشان بود. برخی مورخان معاصر مانند یرواند آبراهامیان، در آثارشان، ماجرای استعفای مصدق را یک رودرویی تمام‌عیار میان وی و شاه توصیف کرده‌اند؛ اما واقعیت این است که اقدام دکتر مصدق را نه یک رودررویی، بلکه باید نوعی گریز از زیر بار مسئولیت به حساب آورد. اگر پس از خانه‌نشینی او در روز ۲۵ تیرماه ۱۳۳۱، آیت‌ا... کاشانی به میدان نمی‌آمد و دربار را با صدور فرمان جهاد و کفن‌پوشیدن تهدید نمی‌کرد، کار دولت دکتر مصدق عملاً تمام بود. نادیده انگاشتن قیام ۳۰ تیر و نقش‌آفرینان اصلی آن، موضوعی است که برخی از مورخان روشنفکر، از پذیرش و بیان بسیاری از شواهد موجود درباره آن، طفره رفته‌اند. «سیدجلال‌الدین مدنی» در جلد نخست کتاب «تاریخ سیاسی معاصر ایران» می‌نویسد: «ملت ایران با مبارزات طولانی، قدرت حاکمیت را به دست آورده و آن را با هدایت و رهبری مذهبی آیت‌ا... کاشانی به دکتر مصدق سپرده بود. او نمی‌بایست به یک‌باره این قدرت مأخوذ از ملت را با استعفای خود، به سادگی، در اختیار شاه می‌گذاشت. او حق نداشت قدرت عمومی را، که به رسم امانت در اختیارش بود، با یک حق خصوصی یکسان می‌دید و بی‌اطلاع مردم قهر می‌کرد و استعفا می‌داد و به خانه‌اش بازمی‌گشت و با این عمل، نتیجه یک کودتای موفق را به دست قدرت‌های سلطه‌گر می‌داد.»

■ **تنها مرد میدان مبارزه با قوام**

احمد قوام‌السلطنه که روز ۲۷ تیر ۱۳۳۱، با حمایت دربار و رأی نمایندگان وابسته، به نخست‌وزیری رسید تا تکلیف ملی شدن صنعت نفت را یکسره کند، سیاستمداری کارکشته، توانمند و صاحب‌نفوذ بود و کارنامه او در ماجرای مذاکرات مسکو برای خروج نیروهای شوروی از آذربایجان، شهرت فراوانی دارد. جبهه مقابل قوام، به رهبری نیاز داشت که اولاً، سیاست و روش انگلیسی‌ها را درست بشناسد و ثانیاً، بتواند در برابر خدعه‌ها و تهدیدهای قوام، از قدرت مؤثری که در اختیار دارد، به خوبی استفاده کند. اگر آیت‌ا... کاشانی وارد میدان مبارزه با قوام نشده و نیروی عظیم ملت را با قدرت ایمان مذهبی آن‌ها به کار نگرفته‌بود، هیچ فرد دیگری نمی‌توانست در برابر قوام‌السلطنه ایستادگی کند و پیروز شود. او بلافاصله پس از رسیدن به نخست‌وزیری، اعلامیه شدیداللحنی با عنوان «کشتیبان را سیاستی دیگر آمد و سیاست از دین، بعد از این، جدا خواهد بود» صادر کرد و در این اعلامیه، به تهدید مخالفان خود پرداخت و نوشت: «وای به حال کسانی که در اقدامات مصلحانه من اخلال نمایند و در راهی که در پیش دارم، مانع بتراشند یا نظم عمومی را برهم زنند. این گونه آشوبگران با شدیدترین عکس‌العمل از طرف من روبه‌رو خواهند شد و چنان که در گذشته نشان داده‌ام، بدون ملاحظه از احدی، بدون توجه به مقام و موقعیت مخالفین، کیفر اعمالشان را در کنارشان می‌گذارم.»

■ **هدف قوام از نوشتن اعلامیه**

طرح موضوع جدایی دین از سیاست در اعلامیه مشهور قوام، نشان می‌دهد که او نیز یگانه حریف خود را در میدان، آیت‌ا... کاشانی می‌دانست و عملاً از دیگر مخالفان و حتی دکتر مصدق، بیمی در دل نداشت؛ درستی این دیدگاه را، ترفند دیگر قوام در تلاش وی برای توافق با آیت‌ا... کاشانی و پیشنهاد چند روز بعد نخست‌وزیر برای واگذاری شش وزارتخانه به افراد مورد وثوق آیت‌ا...، تقویت می‌کند. در چنین شرایطی، اگر آیت‌ا... کاشانی از رهبری قیام پا پس می‌کشید، قهقرای نهضت ملی شدن صنعت نفت و شکست آن، قطعی بود.

■ **مقابل دربار، علیه قوام‌السلطنه**

روز ۲۹ تیرماه ۱۳۳۱، آیت‌ا... کاشانی طی مصاحبه‌ای با خبرنگاران رسانه‌های داخلی و خارجی، گفت: «تا خون در شاهرگ من و این ملت است، زیر بار این نمی‌روم که قوام بر ما حکومت کند. ما یک خوشحالی داریم که صنعت نفت ملی شده و بالاتر از آن بیداری و شهامت ملت است که از جان خود در راه وطن و استقلال مضایقه نمی‌کنند.» او با اشاره به اعلامیه شدیداللحن «قوام»، تأکید کرد: «آقای قوام لیاقت و استعداد نخست‌وزیری را ندارد. یک مشت جنایتکار، دزد و خائن می‌خواهند او را وسیله‌ای برای چپاول و غارت و برای مسلط کردن مستعمرین انگلیسی قرار بدهند.» آیت‌ا... کاشانی، با ارسال نامه‌ای به حسین علاء، وزیر دربار، نوشت: «اگر در بازگشت دولت مصدق، تا فردا، اقدام نکنید، دهانه تیز انقلاب را با جلوداری شخص خودم متوجه دربار خواهم کرد.» نتیجه این مقاومت، قیام پیروزمندانه ۳۰ تیر بود؛ یرواند آبراهامیان در کتاب «ایران بین دو انقلاب»، درباره شرایط آن روز تهران می‌نویسد: «اوضاع شهر [تهران] طی پنج ساعت بعدی آشفته بود... هنگامی که مأموران انتظامی شهر یونیفرم خود را از تن درآوردند و پنهان شدند، ۶۰۰ نفر از کسانی که در تظاهرات چهار روز پیش بازداشت شده بودند، از زندان فرار کردند. پس از پنج ساعت تیراندازی، فرماندهان نظامی، که از میزان وفاداری نیروهایشان نگران بودند، دستور دادند تا افراد به پادگان‌ها بازگردند و شهر را در اختیار تظاهرکنندگان قرار دهند.»

■ **همراهی سربازان و افسران**

نافرمانی میان نیروهای نظامی، پس از اعلامیه آیت‌ا... کاشانی، خطاب به سربازان و افسران ارتش، بیشتر به چشم می‌آمد. او در این اعلامیه که روز ۲۹ تیرماه سال ۱۳۳۱ منتشر شد، نوشته بود: «امروز جنگ و جدال، بین دو صف حق و باطل است. اعمال قوام که تنها برای جاه‌طلبی و برگشت انگلیسی‌ها و استعمار است، نباید به دست شما انجام شود و شما را در مقابل خون‌ها و حق‌کشی‌ها مسئول کند. بیایید برای رضای خدا و رسول (ص)، به روی برادران خود سرنیزه و گلوله نکشید و بیدار باشید که این گلوله‌ها باید به روی دشمنان ملت و وطن کشیده شود.» به این ترتیب، رهبری آیت‌ا... مصدق و حضور مردم در صحنه، در غروب روز ۳۰ تیر ۱۳۳۱، دوباره دکتر مصدق را به قدرت بازگرداند تا به مسیری که برای نهادینه کردن ملی شدن صنعت نفت پیش گرفته‌بود، ادامه دهد.

قاب تاریخ

اتاق عروسک‌بازی مظفرالدین‌شاه!

تصویر امروز قاب تاریخ، مربوط است به دیدار مظفرالدین‌شاه قاجار از استانبول، در سال ۱۹۰۰ میلادی (۱۲۷۹ خورشیدی). شاه بیمار قاجار برای سفرهای پیاپی به فرنگ، افزون بر تاراج خزانه، ثروت‌های خدادادی ایران را به بیگانگان واگذاشته‌بود. تصویر امروز، اتاقی را نشان می‌دهد که مظفرالدین‌شاه در آن، برخی دولتمردان عثمانی را به حضور پذیرفت. اما بشنوید روایت عبدا... مستوفی را که در این سفر، همراه شاه قاجار بود و هنگام برگزاری تشریفاتی که ذکر کردیم، در اتاق حضور داشت. او می‌نویسد: «روزی که قرار بود رجال عثمانی شرفیاب شوند، یکی از پیشخدمت‌های درباری، یک اسباب بازی که آدمک بود، در فاصله هر پذیرایی، در جلو شاه برزمین می‌انداخت؛ آن آدمک جست‌وخیز می‌نمود و شاه مثل بچه‌ها تماشا می‌کرد و می‌خندید! او مثل بچه‌ها هرچه می‌دید، دلش می‌خواست. خوش‌باور بود و با این ویژگی، ایران را بر باد داد!»

تاریخ هنر

رو کم کنی نی‌نواز ایرانی مقابل ملکه ویکتوریا!

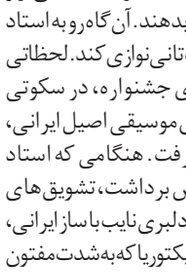

برخی از مورخان معتقدند که «نِی»، سازی ایرانی است؛ این که چقدر می‌توان برای این ادعا، اعتبار قائل شد، چندان اهمیتی ندارد؛ اما تردیدی نیست که استادان بنام نی‌نواز بسیاری در تاریخ ایران تربیت شده و می‌شوند و هنر نوازندگی این ساز اصیل، نزد ایرانیان است و بس! یکی از نی‌نوازان نامدار ایرانی، نایب اسدا... اصفهانی است که استادان مشهوری مانند زنده‌یاد حسن کسائی، بایک واسطه، شاگرد او بوده‌اند. نایب اسدا... نوازنده محبوب ناصرالدین‌شاه قاجار هم بود. شاه تمام نوازندگان درباری خود را «عمله‌طرب» می‌نامید؛ به جز نایب اسدا... که وی را «آقا» خطاب می‌کرد. نایب ابداع‌کننده گوشه «بغدادی نایب» است و شهرت دارد که چون نی را به لب می‌گذاشت و نواختن آغاز می‌کرد، در و دیوار به صدا در می‌آمد و انسان و وحوش یک‌سره از خود بی‌خود می‌شدند. به همین دلیل، ناصرالدین‌شاه قاجار، نایب اسدا... را با خود به سفر فرنگ برد؛ هم برای شنیدن ساز و هم برای به رخ کشیدن هنر او نزد اروپایی‌ها. از قضا هنگامی که شاه قاجار وارد انگلیس شد و به دیدار ملکه ویکتوریا رفت، جشنواره موسیقی در لندن برقرار بود و شاه ایران، از سوی ملکه به این جشنواره دعوت شد. بدیهی است که ارکسترهای متعدد و نوازندگان چیره‌دست اروپایی، چنان جذابیتی داشت که ناصرالدین‌شاه را مبهوت خود کرد؛ اما او، پس از پایان برنامه‌ها، از ملکه خواست تا به نی‌نواز همراهش نیز، اجازه اجرا بدهند. آن‌گاه رو به استاد نایب اسدا... کرد و خواست تا نی‌نوازی کند. لحظاتی بعد، سالن محل برگزاری جشنواره، در سکوتی بهت‌آور فرو رفت و نت‌های موسیقی اصیل ایرانی، با نفس گرم نایب جان گرفت. هنگامی که استاد ایرانی، نی را از گوشه لبش برداشت، تشویق‌های پیاپی حضار، نشان داد که دلبری نایب با ساز ایرانی، کار خودش را کرده‌است. ویکتوریا که به‌شدت مفتون نی‌نوازی نایب شده بود، به پاس قدردانی از وی، گردنبند خود را تقدیم هنرمند ایرانی کرد.

صفحه آرایی
واحد صفحه‌آرایی روزنامه خراسان
سفارش می‌پذیرد
۰۵۱۳۷۰۰۹۳۹۰ layout@khorasannews.com

آگهی تجدید فراخوان عمومی ارزیابی کیفی و مناقصه یک مرحله ای (روش فشرده)
نوبت اول (شماره ۵ –۹۹)
نجات آب در کنار و آگاهی و حضور همگانی

ردیف	موضوع مناقصه	برآورد اولیه مناقصه (ریال)	مبلغ تضمین شرکت در مناقصه (ریال)
۱	تعمیر و نگهداری تاسیسات مکانیکی و برقی ساختمان مرکزی و مجموعه فرهنگی و ورزشی و امور آب مشهد شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی	۸/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۴۲۵/۰۰۰/۰۰۰
۲	نگهداری فضای سبز شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی	۸/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰

۳– مهلت دریافت اسناد ارزیابی کیفی و مناقصه: ۱۳۹۹/۴/۳۰ تا مورخ ۱۳۹۹/۵/۲
۴– محل دریافت اسناد ارزیابی کیفی و مناقصه: سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) www.setadiran.ir
۵– محل تحویل، مهلت ومحل ارسال اسناد ارزیابی کیفی و مناقصه: ۹ صبح روز دوشنبه ۱۳۹۹/۵/۱۳– سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) www.setadiran.ir و به صورت فیزیکی (CD) به شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی– طبقه پنجم– مدیریت قراردادها.
۶– آدرس مناقصه گزار: مشهد بلوار خیام جنوبی (۳۵) – شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی – مدیریت قراردادها.
تلفاکس : ۳۷۶۳۲۳۱۰– (۰۵۱) .
روابط عمومی شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی
سامانه پیامکی ۳۰۰۰۶۳۹۴ و تلفن گویا ۳۱۴۳۵
۹۹۰۲۹۳۱۴/

(آگهی مزایده)
اداره تصفیه امور ورشکستگی مشهد بقائم مقامی از آقای حسین اعطائی ورشکسته در نظر دارد ملک ذیل متعلق به ورشکسته مذکور را که توسط کارشناس رسمی دادگستری ارزیابی شده با شرایط مندرج در انتهای آگهی از طریق مزایده در روز شنبه ۱۳۹۹/۶/۱ ساعت ۱۰ صبح بفروش برساند:
دو دربند مغازه واقع در مجتمع تجاری الماس شرق، واحدهای تجاری شماره ۲۱۴۰۴ و ۲۱۴۰۶ طبقه منهای یک که بین ورودی یک و دو مجتمع و نزدیک به ورودی شماره یک واقع شده است. انشعابات موجود آب مشترک و در فضای عمومی پاساژ قرار دارد و گاز مشترک و سرویس گرمایشی و سرمایشی با موتورخانه مرکزی و دستگاه فن کویل داخل مغازه تامین می گردد و برق تک فاز اختصاصی ۲۵ آمپر و مستقل دارد.
پلاک ثبتی به شماره ۴۰۱۴۱ و ۴۰۱۴۳ دارای قرارداد صلح سرقفلی و اجاره یک واحد تجاری از مجتمع تجاری الماس شرق به شماره ۲۹۷/۴۰۱۴۳–۸۲/۱۰/۱۰ و به شماره ۲۹۶/۴۰۱۴۱–۸۲/۱۰/۱۰ فی مابین شرکت مجتمع تولیدی و خدماتی سپاد خراسان و آقای حسین اعطائی، سرقفلی و دو دربند مغازه به مساحت های ۱۹/۸۴ و ۱۹/۲۱ مترمربع که به آقای حسین اعطائی واگذار شده است مشخصات و اعیان مغازه ها به صورت یک پارچه قابل بهره برداری می باشند و مساحت کل ۳۹/۰۵ مترمربع با دهانه ۶/۹ متر و عرض ۴/۱۰ متر با کف سرامیک، دیوارها کاغذدیواری، ورودیها شیشه سکوریت، دارای قفل کاذب تایل، انشعاب برق مستقل و آب و گاز مشترک توسط مدیریت مجتمع تجاری الماس شرق تامین و از محل شارژ ماهیانه قابل پرداخت توسط مستاجر می باشد.
ارزش مغازه به مساحت ۱۹/۸۴ مترمربع معادل ۱/۱۵۰/۰۰۰/۰۰۰ و مغازه به مساحت ۱۹/۲۱ مترمربع مبلغ ۱/۱۱۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال، جمعا دو دربند مغازه معادل ۲/۲۶۴/۰۰۰/۰۰۰ ریال (دو میلیارد و دویست و شصت و چهار میلیون) ریال ارزیابی می گردد.
شرایط مزایده به شرح ذیل است:
۱-فروش نقدی است ۲- پیشنهاددهندگان باید قبلا ۵٪ بهای پیشنهادی را بعنوان سپرده نقدی شرکت در مزایده بحساب ۰۱۰۸۲۲۵۲۲۶۰۰۲ ورشکستگان اداره تصفیه مشهد نزد بانک ملی مرکزی مشهد واریز یا معادل وجه فوق چک بانکی در وجه اداره تصفیه مشهد اخذ و قبض سپرده یا چک را ضمیمه پیشنهاد خود نمایند ۳- پیشنهادات باید در پاکت لاک و مهر شده و با ذکر جمله (مربوط به مزایده آقای اعطایی) مشخصات کامل و محل اقامت پیشنهاددهنده در روی پاکت تا ساعت ۹ صبح اداری روز شنبه ۱۳۹۹/۶/۱ به دفتر اداره تصفیه امور ورشکستگی مشهد واقع در میدان ده دی (سوم اسفند) خیابان فرخی رازی ۲ روبروی چاپخانه گوتمبرگ تسلیم شود ۴- اداره تصفیه در رد یا قبول یک یا کلیه پیشنهادات مختار است و به پیشنهادات مبهم، مشروط فاقد سپرده و برخلاف شرایط این آگهی ترتیب اثر داده نخواهد شد. ۵- پیشنهادات راس ساعت ۱۰ صبح همان روز باز و قرائت خواهد شد. حضور پیشنهاددهندگان در جلسه مزایده بلامانع است و عندالاقتضا در همان جلسه مزایده حضوری بعمل خواهد آمد و برنده کسی است که بالاترین قیمت را پیشنهاد نماید. -۶ برنده مزایده باید نهایتا ظرف یک روز پس از جلسه مزایده بقیه ثمن معامله را در وجه اداره تصفیه مشهد پرداخت نماید. چنانچه پرداخت بها در موعد مقرر انجام نگیرد یا اینکه برنده مزایده حاضر به اجرای تعهد خود نگردد، وجه سپرده شرکت در مزایده به نفع ورشکسته ضبط خواهد شد. ۷- کلیه کارهای اداری مربوط به نقل و انتقال و همچنین هزینه های نقل و انتقال (بجز مالیات نقل و انتقال) بر عهده خریدار می باشد. طالبین برای کسب اطلاعات بیشتر و یا رفع هرگونه ابهام می توانند همه روزه بجز ایام تعطیل در ساعات اداری با تلفن های ۳۸۵۴۴۲۳۳ و ۳۸۵۴۵۸۱۳ تماس حاصل و یا به دفتر اداره تصفیه واقع در میدان ده دی- خیابان فرخی روبروی چاپخانه گوتمبرگ مراجعه نمایند.
احمدعلی طاهرزاده - رئیس اداره تصفیه امور ورشکستگی مشهد و مستشار دادگاه تجدیدنظر استان خراسان رضوی
۹۹۰۲۸۱۲۰/

آب نعمت بزرگ الهی است آن را هدر ندهیم.
تجدید آگهی مناقصه عمومی یک مرحله ای
شرکت آب و فاضلاب مشهد در نظر دارد با رعایت مفادآیین نامه معاملات شرکت های آب و فاضلاب شهری و استانی و از طریق مناقصه عمومی کالای مشروحه ذیل را از تولید کننده یا تأمین کننده ذیصلاح خریداری نماید .

موضوع	استاندارد تولید / سایر مشخصات	مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار به ریال	نوع تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار
خرید آب ژاول به مقدار ۱/۲۰۰ تن	استاندارد ۸۳۹۴ و دارای خلوص ۱۲تا ۱۵ درصد جرمی	۳۸۴/۳۰۰/۰۰۰	۱.واریز نقدی به حساب جاری شماره ۱۰۰۰۵۰۰۰۵ بانکی پاسارگاد شعبه آبفای مشهد ۲. ضمانتنامه بانکی ۳.اوراق مشارکت ٤. چک تضمین شده بانکی

۱. کارفرما : شرکت آب و فاضلاب مشهد ۲. محل تأمین اعتبار : اعتبارات غیر عمرانی ۳. تاریخ و محل دریافت اسناد مناقصه : از تاریخ درج آگهی لغایت مورخ ۱۳۹۹/۰۵/٤ از محل دفتر قراردادهای شرکت آب و فاضلاب یا در سایت اینترنتی http://iets.mporg.ir قابل دریافت می باشد شماره تلفن ۰۵۱۳۷۰۰۸۱٤۹ - ٤.آخرین مهلت عودت پاکات اسناد مناقصه : ساعت ١٤ مورخ۱۳۹۹/۰۵/١٤ - ۵. محل تسلیم پاکات مناقصه: مشهد ، خیابان فلسطین ، فلسطین ۲۶ ، دبیرخانه شرکت آب و فاضلاب مشهد و در صورت ابهام با شماره ۰۵۱۳۷۰۰۸۱٤۹ تماس حاصل نمایید . ۶.مدت اعتبار پیشنهادات از تاریخ تحویل پاکات پیشنهاد قیمت به مدت سه ماه می باشد . ۷. هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه می باشد.
دفتر روابط عمومی و آموزش همگانی شرکت آب و فاضلاب مشهد
۹۹۰۲۹۰۹۸/د